

SMJERNICE ZA METODOLOGIJU I ISTRAŽIVANJE D17, D21, D25

1) Polazište: preporuke

Kao rezultat prethodnog projekta financiranog od strane Europe, Documenta je prikupila sljedeće preporuke vezane uz obrazovanje o holokaustu i drugim genocidima i zločinima iz Drugog svjetskog rata. Ove preporuke mogle bi biti dobra polazna točka za rad konzorcija s mladima u projektu "Uloga i položaj žrtve u hrvatskom, slovenskom i talijanskom društvu".

Kako bi se mladi uključili u razumijevanje i kritičko bavljenje osjetljivim temama kao što su holokaust i drugi zločini i genocidi iz Drugog svjetskog rata, konzorcij predlaže:

- Usredotočite se na **lokalnu povijest**. Otkrivanje priča i povijesti mjesta koja su mladima poznata – budući da su dio njihove svakodnevice – može imati snažniji utjecaj na njih te potaknuti interes i motivaciju da o temi saznaju više.
- Poticati **kritičko razmišljanje mladih** čineći im dostupnima različite izvore informacija te koristeći interdisciplinarne metode (glazba, književnost...) i digitalne materijale.
- Uključite, kada je to moguće, **sastanke s preživjelim holokausta** i drugim osobama koje su preživjele genocid iz Drugog svjetskog rata ili radite na izravnim izvorima, vizualnim ili literarnim.
- Uključiti teme **revizionizma, borbe za pamćenje i promjenjivu kulturu sjećanja**, kako bi se stvorila veza između prošlosti i sadašnjosti
- Uključiti se u **terensko učenje** o autentičnim povijesnim mjestima.

2) Teme

Konzorcij predlaže da se bavimo temom žrtava “na slobodi”, dajući mladima slobodu da istražuju teme koje ih zanimaju ili koje su povezane sa svakodnevnim radom naših organizacija

- Moguće perspektive na temu, kao što je spomenuto na početku, mogle bi biti:
- progon manjina tijekom Drugog svjetskog rata, ako je moguće, s fokusom na manje poznate priče (LGBTQ+ zajednice; Romi i Sinti; osobe s mentalnim bolestima i invaliditetom - tzv. "nepoželjne"; dječji kampovi...);
- istraživanje zločina vezanih za poslijeratno razdoblje, s fokusom na njihove današnje kontroverze, političku manipulaciju i polarizaciju društva (možda Bleiburg za Hrvatsku i Sloveniju, Esodo & foibe za Italiju...);
- mikrolokacije: istraživanje usmjereno na marginalizirana i zaboravljena mjesta sjećanja; ili mjesta sjećanja koja izazivaju podjele (možda su fašistički logori na sjevernom Jadranu; Slana i Molat u Hrvatskoj...);
- Pitanja broja žrtava - povezana s političkom manipulacijom podataka, izvora i brojki (Jasenovac za Hrvatsku...)
- Spomenici i različiti načini komemoracije žrtvama, ali i kako se nositi s “ne”poželjnim spomenicima u našim društvima (primjerice, nasljeđe fašističke monumentalnosti u Italiji...)
- Trauma i generacijska trauma (možda kroz intervju s drugom i trećom generacijom?)
- Istraživanje suđenja za ratne zločine i zakona o obeštećenju žrtvama

3) Ciljane skupine

Ovisno o vašoj praksi, predložili bismo jedno (ili kombinaciju) od sljedećeg:

- **Individualno istraživanje** - u slučaju da imate mlade ljude koji rade izravno s vama - kao što su na primjer volonteri ili pripravnici - možete ih zamoliti da vam pruže istraživanje o odabranoj temi.

- **Grupno istraživanje** - ako ste u mogućnosti uključiti - na primjer - srednjoškolske ili sveučilišne učionice, ili druge oblike sudjelovanja u grupama mladih, kao što bi mogle biti grupe u centrima za mlade.

4) Metode i najbolje prakse

Naziv i opis aktivnosti	Individualno ili grupno istraživanje?	Web stranica ili poveznica
Šetnja gradom - mladi mogu kreirati šetnju gradom za svoj grad, na temu koja ih zanima. Kao Documenta organiziramo šetnje Zagrebom kako bismo istražili mjesta povezana s poviješću holokausta i drugih genocida te otpora.	Može biti individualno ili grupno	Spomen – šetnja Zagrebom i predstavljanje vodiča „Zagreb u ratu, otporu, stvaralaštvu i pamćenju“ – Documenta Hrvatska_Zagreb_ENG.pdf (documenta.hr)
Podcast - uz podršku partnera mladi mogu kreirati kratku podcast seriju na temu po vlastitom izboru. Može imati jednostavnu strukturu, kao što je, na primjer, snimljeni intervju sa stručnjakom za tu temu. Kao Documenta, napravili smo sličan rezultat s fokusom na mirovne inicijative 1990-ih u Hrvatskoj.	Grupni	Neispričana priča 1990-ih: antiratne inicijative u Hrvatskoj (youtube.com)
Publikacija - zbirka tekstova mladih istraživača na odabranu temu - moguće je imati u obliku fotoeseja	Individualno	BMO Publication (documenta.hr)

Kao Documenta, nedavno smo napravili nešto slično, što su izradili polaznici ljetne škole. Tema su bila marginalizirana i zaboravljena mjesta sjećanja na Drugi svjetski rat u jugoistočnoj Europi.		
--	--	--

Ostale moguće metode:

- analiza medija,
- usmena povijest,
- razgovori sa žrtvama i obiteljima žrtava;
- studijski posjeti mjestima povezanim s holokaustom i drugim genocidima iz Drugog svjetskog rata, spomen obilježjima i muzejima

5) Specifičnosti metodološkog pristupa u partnerskim zemljama:

- **Hrvatska**

Istraživanje u Hrvatskoj uključivat će najmanje 25 studenata s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Od 2022. godine, Documenta ima mentorski program s fakultetom, a studenti provode jedan semestar u bliskom kontaktu s organizacijom, istražujući njezine arhive i provodeći istraživanje za svoje eseje. Mentorski program dio je kolegija "Kulturalni trauma i politika sjećanja", koji predaje profesor N. Blanuša. Budući da je glavni fokus kolegija, mentorski program redovito uključuje istraživanje i refleksiju o žrtvama Drugog svjetskog rata i ratovima 1990-ih u bivšoj Jugoslaviji.

Zbog tih razloga, studenti koji sudjeluju u mentorskom programu 2025. godine bit će izravno uključeni u faze istraživanja projekta. Sudjelovat će u gradskom obilasku koji organizira Documenta, posvećenom zaboravljenim lokacijama stradanja i otpora vezanim uz Drugi svjetski rat u Zagrebu (kao što su bivša lokacija Sinagoge; tranzitni logori u gradu; mjesta otpora...). Nakon obilaska, studenti će imati zadatak predložiti kreativna rješenja o tome kako promovirati sjećanje na odabrana mjesta. Njihova istraživanja i prijedlozi bit će uključeni u publikaciju za hrvatski slučaj.

- **Italija**

Istraživanje u Italiji uključivat će 50 studenata s Sveučilišta u Udinama, a ANPI surađuje s profesorima A. Zanninijem i F. Tenca Montinijem. Studenti će posjetiti dva bivša koncentracijska logora u Italiji: Gonars i Visco. Logor u Gonarsu osnovale su talijanske fašističke vlasti 1942. godine i bio je u funkciji više od godinu dana, sve do kapitulacije Italije u rujnu 1943. Logor Visco uspostavljen je u siječnju 1943. godine. Oba logora stvorena su kao internacijske strukture za civilno stanovništvo s prostora Jugoslavije, nakon talijanske okupacije u travnju 1941. Internirani su uglavnom bili Slovenci i Hrvati iz okupiranih područja.

Zbog važnosti ovih logora u povijesti Italije, Hrvatske i Slovenije, partneri su odabrali ove lokacije kao fokus za talijanski slučaj. Studenti će napisati kratke tekstove o svojim iskustvima, dojmovima i mislima proizašlim iz posjeta i predavanja njihovih profesora. Ti će tekstovi biti uključeni u publikaciju za talijanski slučaj.

- **Slovenija**

Istraživanje će uključivati najmanje 25 studenata Fakulteta društvenih znanosti u Ljubljani, a ZZBNOB surađuje s profesoricom M. Jogan. ZZBNOB je značajna organizacija u Sloveniji koja se bavi komemoracijom otpora fašizmu i nacizmu tijekom Drugog svjetskog rata te nastoji uključiti mlade ljude u kritičko promišljanje politika sjećanja danas.

S obzirom na njihov fokus, istraživanje će obuhvatiti teme relevantne za partnersku organizaciju, uključujući sjećanje na holokaust i pokret otpora u Sloveniji. Uključeni studenti sudjelovat će u tematskim šetnjama Ljubljanom, koje će organizirati projektni partner, te će prikupljati svoja zapažanja, dojmove i ideje u kratkim tekstovima i člancima koji će biti uključeni u publikaciju za slovenski slučaj.

GUIDELINES FOR METHODOLOGY AND RESEARCH

D17, D21, D25

1) Starting point: recommendations

As a result of a previous European-funded project, Documenta collected the following recommendations related to education on the Holocaust and other WWII genocides and crimes. These recommendations could be a good starting point for the consortium work with youth in the project “The role and the position of the victim in Croatian, Slovenian and Italian society”.

In order to engage young people in understanding and dealing critically with sensitive topics such as the Holocaust and other WWII crimes and genocides, the consortium suggests to:

- Focus on **local history**. Discovering stories and the history of places that are known to young people - because they are part of their everyday life - can have a stronger impact on them and can stimulate interest and motivation to learn more about the topics.
- Encourage young people’s **critical thinking** by making accessible to them different sources of information and by using interdisciplinary methods (music, literature...) and digital materials.
- Include, when possible, meetings with Holocaust and other WWII genocide survivors, or work on **direct sources**, visual or literary.
- Incorporate the themes of revisionism, memory struggles, and the changing **culture of remembrance**, in order to create a connection among the past and the present
- Engage in field learning of authentic **historical places**.

2) Topics

The consortium would suggest to engage with the topic of victims “at large”, giving young people freedom to research topics that they are interested in, or that are connected to the everyday work of our organizations

Possible perspectives on the theme, as were mentioned in the kick off, might be:

- persecution of minorities during WWII, if possible, with a focus on lesser known stories (LGBTQ+ communities; Roma and Sinti; people with mental illnesses and disabilities - so called “undesirables”; children camps...);
- research on crimes connected to the post-war period, with a focus on their controversies today, political manipulation, and polarization of society (might be, Bleiburg for Croatia and Slovenia, Esodo & foibe for Italy...);
- micro-locations: research focusing on marginalized and forgotten places of memory; or places of memory that are divisive (might be fascist camps in the Northern Adriatic; Slana and Molat in Croatia...);
- Issues regarding number of victims - connected to political manipulation of data, sources, and numbers (Jasenovac for Croatia...)
- Monuments and different ways to commemorate victims, but also how to deal with “Un”wanted monuments in our societies (for example, legacies of fascist monumentality in Italy...)
- Trauma and generational trauma (maybe through interviews with second and third generations?)
- Research on war crime trial, and laws on compensations for the victims

3) Target groups

Depending on your practices, we would suggest one (or a mix) of the following:

- **Individual research** - in case you have young people working directly with you - as for example might be volunteers or interns - you could ask them to provide you with research on a chosen topic.

- **Group research** - if you are able to involve - for example - high school or university classrooms, or other forms of youth group participation, as might be groups in youth centers.

4) Methods and best practices

Name and description of practice	Individual or group research?	Web site or link
City walk - young people can create a city walk for their town, based on a topic they are interested in. <i>As Documenta</i> we organize walks in Zagreb, to explore places connected with history of the Holocaust and other genocides, and resistance.	Could be individual or group	Spomen – Šetnja Zagrebom i predstavljanje vodiča „Zagreb u ratu, otporu, stvaralaštvu i pamćenju“ – Documenta Hrvatska_Zagreb_ENG.pdf (documenta.hr)
Podcast - with the support of the partners, young people can create a short podcast series on a topic of their choice. It might have a simple structure, such as a recorded interview with an expert on the topic, for example. <i>As Documenta</i>, we made a similar result with focus on peace initiatives in the 1990s in Croatia.	Group	Neispričana priča 1990-ih: antiratne inicijative u Hrvatskoj (youtube.com)
Publication - a collection of texts created by the young researchers on a chosen topic - possible to have in the form of photo essay	Individual	BMO Publication (documenta.hr)

As <i>Documenta</i> , we recently created something similar, made by the participants of a summer school. The topic was marginalized and forgotten places of memory of WWII in South Eastern Europe.		
--	--	--

Other possible methods are:

- media analysis,
- oral history,
- interviews with victims and families of the victims;
- study visits to places connected to Holocaust and other WWII genocides, memorials, and museums

5) Specificities of the methodological approach in the partner countries:

- **Croatia**

The research in Croatia will involve at least 25 students from the University of Political Sciences in Zagreb. Since 2022, Documenta has a mentoring programme with the university, and the students are spending one semester in close contact with the organization, researching its archives and conducting research for their essays. The mentoring programme is part of the course “Cultural Trauma and Politics of Remembrance”, held by professor N. Blanuša. Because the main focus of the course, the mentoring programme regularly includes research and reflection on the victims of WWII, and the wars in the 1990s in former Yugoslavia.

Because of these reasons, the students participating in the mentoring programme in the year 2025 will be involved directly in the research phases of the project. They will participate in a city walk organized by Documenta on forgotten locations of suffering and resistance related to WWII in Zagreb (as for example, former place of the Synagogue; transit camps in the city; places of actions of resistance...). After the walk, the students will have the task to propose creative solutions on how to promote the remembrance of the selected places. Their research and suggestions will be included in the publication for the Croatian case.

- **Italy**

The research in Italy will involve 50 students from the University of Udine, as ANPI is cooperating with the professors A. Zannini and F. Tenca Montini. The students will visit 2 former concentration camps in Italy: Gonars and Visco. The Camp in Gonars was created by Italian fascist authorities in 1942 and has been in use for over one year until the capitulation of Italy in September 1943. The camp of Visco was set up in January 1943. Both camps were created as internment structures for Yugoslav civilians, after the Italian occupation of Yugoslavia in April 1941. The inmates of the camps were mostly Slovenes and Croats, from the occupied areas.

Because of the relevance of the camps in the history of Italy, Croatia, and Slovenia, the partners have selected these locations as focus for the Italian case. The students will write short texts about their experience, impressions, and thoughts risen from the visits and the lectures held from their professors. The texts will be included in the publication for the Italian case.

- **Slovenia:**

The research will involve at least 25 students from the Faculty of Social Sciences of Ljubljana, as ZZBNOB is cooperating with the professor M. Jogan. ZZBNOB is a relevant organization in Slovenia dealing with commemoration of the resistance movement against Fascism and Nazism during WWII and aims to engage young people in critically approaching politics of remembrance today.

Because of their focus, the research will follow the topics relevant for the partner organization, including Holocaust remembrance and the resistance movement in Slovenia. The engaged students will visit Ljubljana through thematic city walks organized by the project partner and will also collect their feedback, impressions, and ideas in short texts and articles, which will be included in the publication for the Slovenian case.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

**Co-funded by
the European Union**